

WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
prof. dr hab. Piotr Gliški

Warszawa, dnia 16 marca 2016 r.

BAK/162/16

INSTYTUT KSIĄŻKI
wpłynęło dnia 29.03.2016
nr wpływu 61-7/16
Znak sprawy
Zat Ref

Pan
Grzegorz Gauden
Dyrektor
Instytutu Książki w Krakowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej¹ w terminie od dnia 11 grudnia 2015 r. do 15 stycznia 2016 r. w Instytucie Książki w Krakowie, zwanym dalej *Instytutem*, przeprowadzono kontrolę wybranych pozycji wydatków poniesionych w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 listopada 2015 r.

Czynności kontrolne przeprowadzone zostały na podstawie upoważnienia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego nr 25/2015 z dnia 10 grudnia 2015 r. przez Klaudię Ozgę i Elżbietę Pindera – głównych specjalistów Biura Audytu Wewnętrznego i Kontroli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zgodnie z art. 47 w zw. z art. 46 ust. 2 i 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej, przekazuję Panu Wystąpienie pokontrolne.

Działalność Instytutu w zakresie objętym kontrolą należy ocenić **pozytywnie z zastrzeżeniami**, z wyłączeniem Programu Translatorskiego © Poland, który oceniono **negatywnie**, przede wszystkim z uwagi na tworzenie długookresowych rezerw ze środków dotacji podmiotowej oraz występowanie niezgodności pomiędzy danymi finansowymi w przedstawionych przez Instytut dokumentach.

Instytut jest instytucją kultury działającą na podstawie statutu z dnia 19 listopada 2003 r.², wpisaną do rejestru państwowych instytucji kultury prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zwanego dalej *Ministrem*, pod nr RNIK 55/2003.

W okresie objętym kontrolą Dyrektorem Instytutu był Pan Grzegorz Gauden. Zastępcami Dyrektora byli: Pani Elżbieta Kalinowska - ds. programowych oraz Pan Ryszard Skrzypczak - ds. organizacyjnych i finansowych. Główną Księgową była Pani Dorota Wygoda. Z Regulaminu organizacyjnego Instytutu³ wynika, że do dokonywania czynności prawnych w imieniu Instytutu upoważnieni byli Dyrektor samodzielnie oraz Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych i finansowych wraz z Głównym Księgowym działającymi łącznie w granicach

¹ Dz. U. Nr 185 poz. 1092

² Zarządzenie nr 34 Ministra Kultury z dnia 19 listopada 2003 r. w sprawie utworzenia Instytutu Książki (Dz. Urz. MK nr 8, poz. 53, Dz. Urz. MKiDN z 2008 r. nr 7, poz. 64, Dz. Urz. MKiDN z 2010 r. nr 1, poz. 9, Dz. Urz. MKiDN z 2011 r. nr 6, poz. 49 oraz Dz. Urz. MKiDN z 2014 r. poz. 24)

³ Wprowadzony Zarządzeniem nr 2/2012 z dnia 20.07.2012 r. z mocą obowiązującą od dnia 6.08.2012 r.

umocowania złożonego w rejestrze państwowych instytucji kultury. Z odpisu z rejestru instytucji kultury Ministra⁴, wynika, że zakres upoważnień dla Zastępcy Dyrektora ds. organizacyjnych i finansowych oraz Głównego Księgowego określony został w udzielonym pełnomocnictwie, zakres pełnomocnictw nie został wskazany w żadnym z okazanych odpisów z ww. rejestrów. Pełnomocnictwa dla Zastępcy Dyrektora⁵ z dnia 2 stycznia 2004 r. oraz Głównego Księgowego z dnia 1 września 2004 r. do dokonywania czynności prawnych w imieniu Instytutu w zakresie czynności zwykłego zarządu, zostały podpisane przez ówczesnego Dyrektora Instytutu⁶. Nie okazano innych pełnomocnictw wydanych i obowiązujących w tym czasie.

W obowiązujących w Instytucie zasadach (polityce) rachunkowości⁷ nie określono przyjętych zasad klasyfikacji zdarzeń, które w myśl § 3 uregulowane zostały we *Wzorcowym wykazie kont wraz z wyjaśnieniami i wykazem księgowania operacji gospodarczych wydawnictwa Rachunkowość*. W ocenie kontroli odwoływanie się do wzorcowego planu kont jest niewystarczające, gdyż zasady (polityka) rachunkowości powinny być aktualizowane i dostosowane do specyfiki działalności instytucji. Do ustalenia ww. dokumentacji w formie pisemnej i jej aktualizacji na mocy art. 10 ust. 2 ustawy o *rachunkowości* zobowiązany jest kierownik jednostki.

1. Program dotacyjny Dyskusyjne Kluby Książki w latach 2013 – 2015 (do 30 listopada)

Program Dyskusyjne Kluby Książki, dalej DKK był programem, promującym czytelnictwo, zachęcającym użytkowników do korzystania z bibliotek publicznych, polegającym na czytaniu, spotkaniach i dyskusji o książkach przez zainteresowane osoby, realizowanym przez Instytut ze środków Ministra. Planowany budżet programu na 2013 r. wynosił 1.307.381,09 zł⁸ i miał charakter dotacji na wydatki bieżące⁹. W 2014 r. i 2015 r. Minister przekazał Instytutowi środki finansowe na podstawie umów dotacji celowych z przeznaczeniem na dofinansowanie DKK¹⁰, w kwotach odpowiednio: 1.495.200,00 zł i 1.605.700,00 zł.

Zasady przyznawania dotacji w ramach programu DKK zostały określone w regulaminach opracowanych na poszczególne lata, które były publikowane na stronie Instytutu. Warunki wykorzystania oraz rozliczania dotacji uregulowano w umowach zawieranych przez Instytut z wojewódzkimi bibliotekami. Środki finansowe Ministra zostały rozdysponowane przez Instytut pomiędzy 18 wojewódzkich¹¹ bibliotek organizujących działalność DKK na terenie danego województwa. W okresie objętym kontrolą Instytut w ramach programu DKK zawarł z bibliotekami wojewódzkimi umowy na łączną kwotę 4.407.400,00 zł, w tym w 2013 r. - 1.306.500,00 zł, w 2014 r. - 1.495.200,00 zł i w 2015 (do 30 listopada) - 1.605.700,00 zł.

Biblioteki w latach 2013 i 2014 wydatkowały udzielone dotacje odpowiednio na poziomie: 99,63% (1.301.465,37 zł) i 99,65% (1.489.977,90 zł). Do 30 listopada 2015 r. biblioteki wykorzystywały dotacje w 100% (1.605.700,00 zł)¹². Ze sprawozdań z działalności Instytutu wynika, że w latach 2013 - 2015 odnotowywany był coroczny wzrost ilości Dyskusyjnych Klubów Książki, tj.: w 2013 r. działały 1.187 DKK, w 2014 r. – 1.295, natomiast w 2015 r. – 1.381. Koszty funkcjonowania DKK były zróżnicowane i mieściły się w zależności od danego roku w następujących przedziałach kwotowych: w 2013 r. od 851,24 zł do 1.563,64 zł, w 2014 r. od 942,86 zł do 1.234,29 zł oraz w 2015 r. od 1.013,16 zł do 1.266,67 zł. Średnia kwota wsparcia przypadająca na jeden DKK wynosiła: w 2013 r. - 1.100,67 zł, w 2014 r. – 1.154,59 zł i w 2015 r. - 1.162,71 zł.

⁴ Nr RNIK 55/2003 z dnia 12 lutego 2014 r. i 12 czerwca 2014 z dnia 17 września 2015 r.

⁵ Pana Ryszarda Skrzypczaka

⁶ Pan Andrzej Nowakowski

⁷ Wprowadzone Zarządzeniem Dyrektora Instytutu Książki nr 5/2011 z dnia 4.05.2011 r. w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad (polityki) rachunkowości

⁸ Plan skorygowany na dzień 31.12.2013 r.

⁹ Kwota dotacji na wydatki bieżące na 2013 r. dla Instytutu wynosiła 27.596.613,00 zł

¹⁰ nr 127/DF-I/2014 z dnia 28 maja 2014 r. wraz z aneksem z dnia 1 grudnia 2014 r. oraz nr 17/DF-I/2015 z dnia 27 lutego 2015 r. wraz z aneksem z dnia 18 maja 2015 r.

¹¹ W województwach: kujawsko - pomorskim i lubuskim były po dwie biblioteki wojewódzkie, odpowiednio: WiMBP im. dr. W. Bełzy w Bydgoszczy i WBP - Książnica Kopemikańska w Toruniu; WiMBP im. Z. Herberta w Gorzowie Wielkopolskim i WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze

¹² Według zapisów na koncie 832-02 Dyskusyjne Kluby Książki za okres od 1.01.2015 r. do 30.11.2015 r.

Kontrolą objęto prawidłowość udzielenia przez Instytut 13 dotacji dla bibliotek, w tym: w 2013 r. dla 5 bibliotek na łączną kwotę 418.500,00 zł, co stanowiło 32,03% ogółu udzielonych na ten cel dotacji, w 2014 r. dla 5 bibliotek na łączną kwotę 415.200,00 zł (27,77%) oraz w 2015 r. na kwotę 248.500,00 zł (15,48%).

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- 1) Instytut w sposób nieprawidłowy dokonał aktualizacji planu finansowego na 2014 r., w części dotyczącej niniejszego programu, tj. zaktualizował go do wysokości wykonanej dotacji, do kwoty 1.489.977,90 zł zamiast do kwoty przyznanej dotacji celowej na 2014 r. (różnica wyniosła 5.222,10 zł).
- 2) Regulamin programu DKK w 2013 r. nie określał:
 - poziomu dofinansowania DKK środkami publicznymi,
 - mierników jakie powinien osiągnąć beneficjent realizując zadanie,
 - zasad dokumentowania faktu przekazywania/wypożyczania wykorzystanych książek zakupionych ze środków dotacji na inny cel społecznie użyteczny lub wypożyczania ich do innych województw,
- 3) Regulamin programu DKK za 2013 r. stanowił, że decyzje w sprawie dofinansowania (od których nie przysługiwało odwołanie) podejmuje jednoosobowo Dyrektor Instytutu,
- 4) Regulaminy programu obowiązujące w 2014 r. i 2015 r. w sposób analogiczny regulowały zasady przyznawania i rozliczania dotacji dla bibliotek. Ustalono, że ww. Regulaminy były wewnętrznie niespójne w zakresie 2 kryteriów oceny wniosków i czynników wpływających na obniżenie punktacji w ramach kryteriów (odpowiednio §§ 8 i 9 Regulaminów)¹³. Ponadto wysoko punktowane kryterium (20 pkt) *Ocena profesjonalizmu przygotowania wniosku, w tym rzeczowości i spójności w prezentacji wszystkich elementów wniosku* w ocenie kontroli nie powinno decydować o merytorycznej ocenie wniosku. Pozostałe kryteria nie zostały uszczegółowione w zakresie czynników wpływających na obniżenie punktacji¹⁴,
- 5) w umowach zawartych w 2013 r. nie zastrzeżono, że środki dotacji¹⁵ przeznaczone na wynagrodzenie koordynatorów nie mogą być przeznaczone na sfinansowanie innych kosztów, w tym nie przewidziano możliwości ich przesunięcia na inny zakres zadania, a w przypadku ich niewykorzystania zgodnie z przeznaczeniem podlegają one zwrotowi na rachunek Instytutu. Powyższe było niezgodne z warunkami Regulaminu DKK w zakresie wykorzystania środków dotacji na wynagrodzenia koordynatorów,
- 6) w umowach zawartych w latach 2013 – 2014 wskazano terminy przekazania II transzy dotacji, nie uwzględniając faktu, że w umowach nie zobowiązano bibliotek do złożenia sprawozdań finansowych z wykorzystania I transzy dotacji w określonym terminie. Dodatkowym elementem determinującym przekazanie II transzy dotacji zgodnie z umowami było zaakceptowanie sprawozdania finansowego z wykorzystania I transzy dotacji przez Dyrektora Instytutu,
- 7) Instytut dokonywał oceny prawidłowości realizacji zadań przez biblioteki wyłącznie w oparciu o dane wykazane w sprawozdaniach/raportach bez dokonywania weryfikacji dowodów źródłowych, co spowodowało, że zaakceptowano rozliczenia dotacji, w których:
 - wskazywano ogólnikowo rodzaj poniesionych kosztów, np. organizacji spotkań albo spotkań autorskich, działalności DKK, wykładów o literaturze, szkoleń,
 - występowały rozbieżności pomiędzy danymi wykazanymi w sprawozdaniach merytorycznych, a danymi wykazanymi w raportach finansowych, np. w zakresie ilości spotkań autorskich, autorów uczestniczących w spotkaniach, miejsc spotkań,

¹³ Kryteria: Ocena profesjonalizmu przygotowania wniosku, w tym rzeczowości i spójności w prezentacji wszystkich elementów wniosku i wkład własny wnioskodawcy

¹⁴ Kryteria: Plan inicjatyw podejmowanych w ramach DKK, ich zgodność z celami programu oraz Potencjał organizacyjny wnioskodawcy

¹⁵ Zawierające się w całkowitej kwocie dotacji

- wykazywano koszty zakupu artykułów spożywczych, żywienia, które nie zostały wskazane w Regulaminie programu i wnioskach za 2013 r. jako koszty kwalifikowane (łącznie kwota 2.254,56 zł) albo takie, które nie były ujęte w kosztorysach stanowiących podstawę udzielenia i rozliczenia dotacji w 2014 r. (464,22 zł) lub były przypisane do niewłaściwej pozycji kosztorysu, np. art. spożywcze do kosztów organizacji spotkań autorskich zamiast do kosztów działalności DKK¹⁶,
- przekazano środki II transzy dotacji w pełnej wysokości wynikającej z umowy, pomimo niewykorzystania przez bibliotekę I transzy dotacji w pełnej wysokości¹⁷,

Kontrolerzy nie dokonali oceny terminowości wpływu sprawozdań i raportów finansowych ponieważ brak na nich dat nadania przez beneficjentów.

2. Program Translatorski © Poland

Program Translatorski © Poland w latach 2013 – 2015 był realizowany przez Instytut ze środków dotacji przeznaczonych na działalność statutową. Celem programu było wspieranie literatury polskiej w tłumaczeniach na języki obce.

Podstawą udzielania dofinansowań w ramach ww. programu był Regulamin, zatwierdzony przez Ministra Kultury¹⁸ (brak daty wejścia w życie¹⁹). Zgodnie z Regulaminem, na pisemny wniosek wydawnictwa, możliwe jest dofinansowanie: tłumaczenia utworów z języka polskiego na język obcy, zakupu licencji oraz druku książki. Oceny wniosków o dofinansowanie dokonywał zespół ekspertów, którego skład proponowany był przez Dyrektora Instytutu i zatwierdzany przez Ministra. Eksperti z tytułu wykonywanych prac otrzymywali wynagrodzenia w formie honorariów. Zgodnie z wyjaśnieniami Kontrolowanego²⁰ ostateczną decyzję o wysokości kwoty dofinansowania podejmował Dyrektor Instytutu. W przypadku pozytywnej oceny wniosku Instytut zawierał umowy z wydawnictwami, w których określano: tytuł utworu i jego autora, nakład, wysokość dofinansowania i termin realizacji. Z umowy wynikał obowiązek przekazania przez wydawnictwo Instytutowi 10 egzemplarzy książek po ich przetłumaczeniu i wydrukowaniu, co było warunkiem koniecznym do dokonania wypłaty przyznanego umową dofinansowania.

W latach 2013 - 2015 (do 30 listopada) Instytut w ramach programu zawarł z wydawcami umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 4.277.305,00 zł²¹, w tym na: tłumaczenia - 4.007.056,00 zł, zakupy licencji – 257.949,00 zł, druk – 12.300,00 zł.

Ustalenia kontroli dokonane zostały na podstawie następujących dokumentów za lata 2013 – 2015: sprawozdania z działalności Instytutu, wydruki wniosków rozpatrzonych w ramach ww. Programu (według serii rozpatrywania wniosków i łącznie rozpatrzonych w danym roku), zestawienia udzielonych dofinansowań sporządzonych na wniosek kontrolerów.

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- występują różnice dotyczące ilości rozpatrzonych wniosków oraz ilości i wartości udzielonych dofinansowań w 2013 r., tj. w sprawozdaniu z działalności wykazano, iż rozpatrzono 153 wnioski, z czego dofinansowanie przyznano 128 wnioskodawcom (2.817.878,90 zł)²², natomiast z wydruków wniosków rozpatrzonych w ramach

¹⁶ załącznik nr 1 (Wykaz kosztów kwalifikowanych) do Regulaminu Programu DKK za 2014 r.

¹⁷ WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze

¹⁸ zatwierdzony przez Ministra Kultury Waldemara Dąbrowskiego

¹⁹ z wyjaśnień Dyrektora Instytutu Książki Pana Grzegorza Gaudena z dnia 14.01.2016 r. wynika, że Regulamin Program Translatorskiego © Poland wszedł w życie w 2014 r.

²⁰ Wyjaśnienia Dyrektora Instytutu Książki Pana Grzegorza Gaudena z dnia 17.12.2015 r.

²¹ dane wynikające z zestawienia udzielonych dofinansowań w ramach Program Translatorskiego © Poland za lata 2013-2015 przygotowanego na wniosek kontrolerów. Z zestawienia wynika, że w przypadku umowy o wartości 24.835,00 zł na tłumaczenie utworu A. Stasiuka pt. *Taksim*, Wydawnictwo Aschehoug przesłało 10 egz. wydanych książek, aczkolwiek nie odesłało umowy i nie odpowiadało na monity, w związku z powyższym, z uwagi na brak podstawy prawnej, nie dokonano wypłaty dofinansowania.

²² kwota otrzymana po odjęciu wskazanej w sprawozdaniu z działalności Instytutu Książki za 2013 r. sumy dotacji udzielonych w ramach programu Sample Translations na kwotę 59.688,00 zł

ww. programu²³ wynika, że rozpatrzono 156 wniosków, w tym 127 wnioskodawców otrzymało dofinansowanie na łączną kwotę 1.395.842,00 zł,

- występują rozbieżności w zakresie kwot przyznanych dofinansowań w 2014 r., tj. według sprawozdania wynosiła ona 2.105.321,00 zł, według wydruków wniosków rozpatrzonych w ramach ww. programu ²⁴ - 2.119.956,00 zł, natomiast z zestawienia udzielonych dofinansowań za 2014 r. przygotowanego na wniosek kontrolerów wynika kwota 2.119.927,00 zł,
- występują niezgodności pomiędzy ilością przyznanych dofinansowań w 2015 r., tj. według sprawozdania z działalności - 106 dofinansowań, natomiast według wydruków wniosków rozpatrzonych w ramach ww. programu ²⁵ przyznano 107 dofinansowań oraz różnice pomiędzy łącznymi kwotami przyznanych dofinansowań, tj. według sprawozdania – 685.426,00 zł, natomiast z wydruków wniosków, na które przyznano dofinansowanie wynika, że była to kwota 761.536,00 zł, co potwierdza zestawienie przygotowane na wniosek kontrolerów.

Szczegółowej kontroli poddano dofinansowania udzielone 20 wydawnictwom na łączną kwotę 487.230,00 zł, co stanowiło 11,40% ogółu udzielonych dofinansowań, w tym koszt tłumaczeń – 475.506,00 zł i zakup licencji – 11.724,00 zł.

W wyniku kontroli pobranej próby 20 dofinansowań stwierdzono, że:

- w 16 zawartych umowach zaciągnięto zobowiązanie z przekroczeniem roku budżetowego (wartość umów 406.426,00 zł),
- w 4 umowach nie wskazano numeru rachunku bankowego wydawcy,
- w 2 umowach na łączną kwotę 39.881,00 zł nie podpisano aneksów do umów choć zaistniała konieczność wydłużenia terminu ich realizacji o kolejne 12 m-cy od daty wynikającej z umowy. Powyższe było niezgodne z § 12 umów, według którego wszelkie zmiany lub uzupełnienia umowy wymagały formy pisemnej pod rygorem ich nieważności. Zgoda na przedłużenie terminu wydania książki wyrażana była przez Instytut w formie e-mailowej²⁶,
- umowy nie regulowały kwestii dotyczących odbioru książek od wydawców oraz zasad rezygnacji z dofinansowania przez wydawców. Rezygnacja z realizacji umowy przez wydawcę (1 przypadek) następowała w formie e-mailowej,
- nie został uregulowany termin przekazania podpisanej przez wydawcę umowy do Instytutu, co spowodowało, że w 1 przypadku pomimo nieodesłania podpisanej umowy, wydawca wydał tłumaczenie książki, przesłał 10 jej egzemplarzy, ale Instytut z uwagi na brak podstawy prawnej nie dokonał wypłaty dofinansowania w kwocie 24.835,00 zł,
- w sposób niejednolity ewidencjonowano różnice kursowe wynikające z przewalutowania dofinansowań.

Na podstawie zestawienia dofinansowań do tłumaczeń, licencji i druku przyznanych przez Instytut w latach 2013 - 2015 (do 30 listopada), ustalono, że najwyższe kwoty dofinansowań²⁷ przyznano wydawcom utworów następujących 20 autorów: Gombrowicz Witold - 231.787,00 zł, Tokarczuk Olga – 159.818,00 zł, Miłosz Czesław – 135.231,00 zł, Schulz Bruno - 125.986,00 zł, Stasiuk Andrzej - 103.306,00 zł, Kapuściński Ryszard - 100.269,00 zł, Bikont Anna – 95.694,00 zł, Herbert Zbigniew – 89.675,00 zł, Ostalowska Lidia - 81.084,00 zł, Miłoszewski Zygmunt – 78.750,00 zł, Bator Joanna - 77.219,00 zł, Myśliwski Wiesław – 73.714,00 zł, Szymborska Wisława – 68.639,00 zł, Korczak Janusz – 66.088,00 zł, Czapliński Przemysław i Niżyńska Joanna – 63.920,00 zł, Michnik Adam – 60.485,00 zł, Lem Stanisław – 60.127,00 zł, Franaszek Andrzej – 58.000,00 zł, Żbikowski Andrzej – 55.327,00 zł, Hugo-Bader Jacek – 52.953,00 zł. Ww. grupę 20 autorów, stanowiącą 9,13%

²³ Wydruk z dnia 13.01.2016 r.

²⁴ wydruk z dnia 22 grudnia 2015 r.

²⁵ wydruk z dnia 22 grudnia 2015 r.

²⁶ Wyjaśnienie Pani Ewy Wojciechowskiej z dnia 14.01.2016 r.

²⁷ Łącznie na tłumaczenie i zakup licencji. Wśród wymienionych 20 autorów nie wystąpiło dofinansowanie do druku.

ogólnej liczby wszystkich autorów (219), których utwory uzyskały dofinansowanie Instytutu wsparło kwotą 1.838.072,00 zł, co stanowiło 42,97% ogólnej kwoty dofinansowań (4.277.305,00 zł).

Na podstawie zestawienia dofinansowań przyznanych przez Instytut w latach 2013 - 2015 (do 30 listopada), ustalono, że w grupie 20 wydawców najwyższe kwoty dofinansowań zawierały się w przedziale od 68.617,00 zł²⁸ do 48.842,00 zł²⁹. Średnie dofinansowanie dla wydawcy w okresie objętym kontrolą wynosiło 12.922,37 zł. Najniższe dofinansowanie wynosiło 1.000,00 zł³⁰.

Ustalono, że najwyższe dofinansowania otrzymali wydawcy na tłumaczenie utworu *My z Jedwabnego* Anny Bikont w łącznej kwocie 95.694,00 zł, w tym: na język angielski – 39.942,00 zł³¹, na język hebrajski – 29.914,00 zł³², na język szwedzki – 25.838,00 zł³³, natomiast najniższe na zakup licencji utworu *Wybór dramatów* Janusza Głowackiego na język ukraiński – 1.000,00 zł³⁴.

Z wyjaśnień Kontrolowanego³⁵ wynika, że Instytut w badanym okresie tworzył rezerwy na zobowiązania z tytułu podpisanych umów z wydawcami zagranicznymi w ramach Programu Translatorskiego © Poland. Decyzje o utworzeniu rezerw podejmował Dyrektor³⁶. Kontrolowany wyjaśnił³⁷, że rozwiązanie rezerwy następuje w momencie zapłaty zobowiązania, odstąpienia lub naruszenia warunków umowy i po upływie 2 lat od końca roku, w którym dana rezerwa została utworzona. W 2013 r. i 2014 r. utworzono na ww. cel rezerwy w kwotach odpowiednio 1.469.893,00 zł i 1.508.173,00 zł. Stwierdzono, że w kwocie 1.469.893,00 zł ujęta została kwota 293.718,00 zł, obejmująca rezerwę na zobowiązania z Programu Translatorskiego © Poland zaciągniętą w 2012 r. (seria 2/2012) utworzoną w dniu 31 grudnia 2013 r.

Opisane powyżej tworzenie przez Instytut rezerw ze środków dotacji z budżetu państwa pozostaje w sprzeczności z art. 168 ust. 4 ustawy o finansach publicznych, który stanowi, że wykorzystanie dotacji następuje przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja była udzielona. Zgodnie z art. 27 ust. 3 i 4 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej³⁸ podstawą gospodarki finansowej instytucji kultury jest roczny plan finansowy (zbieżny z rokiem budżetowym) ustalony przez dyrektora, z zachowaniem wysokości dotacji organizatora na dany rok. Instytucja kultury sporządza plan finansowy zgodnie z przepisami art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych³⁹, który stanowi, że wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach wynikających z planu finansowego. Ponadto art. 46 ust. 1 ww. ustawy stanowi, że jednostka sektora finansów publicznych może zaciągać zobowiązania do sfinansowania w danym roku do wysokości wynikającej z planu finansowego.

Z zestawienia przygotowanego przez Kontrolowanego⁴⁰ wynika, że koszty Programu Translatorskiego © Poland wyniosły: w 2013 r. – 2.691.715,74 zł, w 2014 r. – 2.268.324,63 zł oraz w 2015 r. – 485.346,27 zł. Wskazane kwoty są niezgodne z kwotami wynikającymi ze sprawozdań z działalności Instytutu za lata 2013, 2014 i I półrocze 2015 r.

Po dokonaniu analizy danych wykazanych w zestawieniu udzielonych dofinansowań w ramach Programu Translatorskiego © Poland w latach 2013 - 2015 stwierdzono, że zawarto 459 umów z wydawcami

²⁸ Hendrik Lindepuu Kirjastus (Estonia)

²⁹ Typotex Kiado (Węgry)

³⁰ Tempora LLC (Ukraina)

³¹ Wydawnictwo Farrar, Straus and Giroux w 2013 r.

³² Wydawnictwo Camel w 2015 r.

³³ Wydawnictwo Bokförlaget Atlas w 2014 r.

³⁴ Wsparcie zakupu licencji do utworu dla Wydawnictwa Tempora LLC w 2014 r.

³⁵ Wyjaśnienia Głównego Księgowo Instytutu Książki Pani Doroty Wygody z dnia 14.01.2016 r.

³⁶ Decyzje Dyrektora Instytutu Książki w sprawie wysokości rezerw z dnia 31.12.2013 r. i 31.12.2014 r.

³⁷ Wyjaśnienia Głównego Księgowo Instytutu Książki Pani Doroty Wygody z dnia 14.01.2016 r.

³⁸ ustawa z dnia 25.10.1991 r. (tekst jednolity z 2012 r., poz. 404 ze zm.)

³⁹ ustawa z dnia 27.08.2009 r. (Dz. U. z 2009 nr 157, poz. 1240 ze zm.)

⁴⁰ Zestawienie z dnia 14.01.2016 r. przygotowane przez Głównego Księgowo Instytutu Książki Panią Dorotę Wygodę

na dofinansowania o łącznej wartości 4.277.305,00 zł⁴¹, w tym w 2013 r. - 1.395.842,00 zł, w 2014 r. - 2.119.927,00 zł i w 2015 r. - 761.536,00 zł. Do dnia 30 listopada 2015 r. dokonano wypłat z tytułu umów zawartych w latach 2013-2015 w kwocie 2.839.827,00 zł⁴², w tym:

- 1.008.116,00 zł - dofinansowania wypłacone w tym samym roku budżetowym, w którym zawarto umowy (37,34% ogółu wypłaconych dofinansowań), z czego: w 2013 r. - 237.437,00 zł, w 2014 r. - 564.196,00 zł oraz w 2015 r. (do dnia 30. listopada) - 206 483,00 zł,
- 1.831.711,00 zł - dofinansowania wypłacone w następnych latach budżetowych po roku zawarcia umowy (62,60% ogółu wypłaconych dofinansowań), z czego: w 2013 r. - 923.555,00 zł i w 2014 r. - 908.156,00 zł.

Do dnia 30 listopada 2015 r. nie dokonano wypłaty dofinansowań z tytułu ww. umów na kwotę 1.354.010,00 zł.

Z wyjaśnień Kontrolowanego⁴³ wynika, że wydatki na Program Translatorski w latach 2013 - 2015 kształtowały się w sposób następujący:

- w 2013 r.: 3.221.593,09 zł, w tym 961.389,97 zł - wypłaty z tytułu umów podpisanych w latach poprzednich, 790.310,12 zł - wypłaty z tytułu umów podpisanych w 2013 r., 1.469.893,00 zł - rezerwy na wypłaty z tytułu umów podpisanych w 2013 r.;
- w 2014 r. 3.165.101,97 zł, w tym: 845.601,80 zł - wypłaty z tytułu umów podpisanych w latach poprzednich, 811.327,17 zł - wypłaty z tytułu umów podpisanych w 2014 r., 1.508.173,00 zł - rezerwy na wypłaty z tytułu umów podpisanych w 2014 r.;
- w 2015 r. - 401.068,32 zł, w tym: 55.981,27 zł - wypłaty z tytułu umów podpisanych w latach poprzednich, 345.087,05 zł - wypłaty z tytułu umów podpisanych w 2015 r.

Dane przedstawione przez Kontrolowanego w powyższych wyjaśnieniach są niezgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej oraz ze sporządzonych na prośbę kontrolerów zestawień udzielonych dofinansowań w ramach Programu Translatorskiego © Poland w latach 2013 - 2015.

Ponadto kontrolowany wyjaśnił⁴⁴, że nie prowadzi ewidencji kosztów w rozbiciu na poszczególnych autorów, ponieważ Instytut nie promuje poszczególnych twórców. Wyjątkiem są obchody jubileuszowe związane z poszczególnymi twórcami, np. w ostatnich latach Janusz Korczak, czy Julian Tuwim.

3. Zakup książek

W okresie objętym kontrolą Instytut zakupił książki na łączną kwotę 75.253,43 zł, w tym: w 2013 r. - 32.082,56 zł, w 2014 r. - 25.965,92 zł, w 2015 r. - 17.204,95 zł, z przeznaczeniem do biblioteki własnej oraz na targi/ wystawy itp., w których uczestniczył. Zakupy sfinansowane zostały ze środków własnych Instytutu, dotacji podmiotowej przekazanej Instytutowi przez Ministra oraz ze środków dotacji celowych przyznanych na podstawie umów zawartych z Ministrem w latach 2013 - 2015 (do 30 listopada 2015 r.)⁴⁵

⁴¹Z zestawienia wynika, że w przypadku umowy o wartości 24.835,00 zł na tłumaczenie utworu A. Stasiuka pt. *Taksim*, Wydawnictwo Aschehoug przesłało 10 egz. wydanych książek, aczkolwiek nie odesłało umowy i nie odpowiadało na monity, w związku z powyższym, z uwagi na brak podstawy prawnej, nie dokonano wypłaty dofinansowania.

⁴²Podana kwota nie obejmuje różnic kursowych powstałych w wyniku przewalutowania na euro lub usd przekazywanych wydawnictwom wynagrodzeń, ale obejmuje kwotę zawartej umowy o wartości 24.835,00 zł na tłumaczenie utworu A. Stasiuka pt. *Taksim*, Wydawnictwo Aschehoug

⁴³Zestawienie wydatków na Program Translatorski z dnia 16.01.2016 r. przygotowane przez Głównego Księgowego Panią Dorotę Wygodę

⁴⁴Wyjaśnienia Dyrektora Instytutu Książki Pana Grzegorza Gaudena z dnia 17.12.2015 r.

⁴⁵Umowa nr 13 /DF-I/2013 z dnia 15 kwietnia 2013 r. nazwa zadania: *Organizacja wystąpienia Polski jako Honorowego Gościa XX Jubileuszu Forum Wydawców we Lwowie w formie przygotowania stoiska narodowego oraz programu literackiego z udziałem polskich autorów na ww. forum - środki na zakup książek* - kwota - 7.000,00 zł; umowa nr 63 /DF-I/2014 z dnia 14 marca 2014 r. nazwa zadania: *Organizacja polskich stoisk na zagranicznych targach książki* - zakup książek targi w Paryżu - 615,00 zł, w Lipsku - 2478,00, w Nowym Jork - 2.000,00 zł, we Lwowie - 2.000,00 zł, w Moskwie - 1.000,00 zł, umowa nr 18 /DF-I/2015 z dnia 20 lutego 2015 r. nazwa zadania: *Organizacja polskich stoisk na zagranicznych targach książki* - zakup i transport książek New Dehli - 6.610,00 zł, w Jerozolimie - 8.237,00 zł w Paryżu - 8.265,00 zł, w Lipsku - 4.538,00 zł, w Bolonii - 105,00 zł, w Londynie - 976,00 zł, w Nowym Jork - 2.480,00 zł, w Pekinie - 10.000,00 zł, we Frankfurcie - 2.000,00 zł, we Lwowie - 2.000,00 zł

Na podstawie kontroli 36 faktur VAT na łączną kwotę 37.333,68 zł (49,61 % ogólnej kwoty zakupionych książek - 75.253,43 zł), w tym 12 opłaconych ze środków dotacji celowych (według opisów faktur) w łącznej kwocie 10.761,39 zł oraz zapisów na kontach księgowych 401-002 – *Książki, czasopisma, licencje* za lata 2013 - 2015 (do 30 listopada), dowodów zapłaty i umów dotacyjnych stwierdzono, że:

- pięć faktur wystawionych w 2013 r. na łączną kwotę 7.815,35 zł dotyczących zakupu książek na targi w New Dehli, Frankfurtu i Jerozolimie nie posiada adnotacji o sfinansowaniu ich ze środków dotacji celowej,
- w trzech przypadkach faktury (dot. 2014 r.) nie zostały opisane lub ich opis był niekompletny tj. dwie faktury (na łączną kwotę 1.099,89 zł) opłacone ze środków dotacji celowej nie zawierają wymaganej umowy dotacyjną klauzuli o pochodzeniu środków na ich sfinansowanie oraz jedna opłacona z innych środków na kwotę 548,00 zł nie jest opisana,
- jedna faktura (dot. 2015 r.) na kwotę 1.281,32 zł nie została sprawdzona pod względem formalno-rachunkowym, merytorycznym, nie zatwierdzona do zapłaty oraz brak jest dekretacji, co jest niezgodne z art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości⁴⁶.

4. Umowy z mediami

Kontroli poddano następujące umowy obejmujące współpracę z mediami:

1) Umowy koprodukcyjne z Telewizją Polską S.A. (dalej TVP S.A.)

a) z dnia 6 września 2013 r. w zakresie realizacji materiału programowego przeznaczonego do emisji *Reportaż z Targów Wydawców we Lwowie* oraz *Felieton z targów Wydawców we Lwowie* na kwotę 20.300,00 zł, z czego koszty Instytutu stanowiły kwotę 17.300 zł. Umowa została sfinansowana z budżetu Ministra ze środków dotacji celowej na wydatki bieżące⁴⁷. Stwierdzono, że:

- faktura VAT na kwotę 17.300,00 zł wystawiona z tytułu realizacji umowy⁴⁸ nie zawiera informacji o jej sfinansowaniu ze środków dotacji celowej Ministra,
- w umowie nie zabezpieczono w sposób wystarczający interesów Instytutu w przypadku niewykonania przedmiotu umowy,
- adnotacje poświadczające dokonanie sprawdzeń oraz zatwierdzenie do zapłaty nie zostały oznaczone datami ich dokonania.

b) z dnia 9 grudnia 2013 r. dotycząca realizacji materiału programowego przeznaczonego do emisji *Dni Themersonów* oraz *Miłosz w Petersburgu* na kwotę 59.912,46 zł, w tym koszty Instytutu Książki - 49.912,46 zł. Umowa została sfinansowana z budżetu Ministra ze środków dotacji celowej na wydatki bieżące⁴⁹. Stwierdzono, że:

- dotacja celowa Ministra udzielona była na zadanie *Dni Themersonów*, tymczasem Instytut wydatkował ją na dwa zadania, tj. *Dni Themersonów* oraz *Miłosz w Petersburgu*. Z zawartej umowy oraz z wystawionej na jej podstawie faktury VAT nie wynika jaki był koszt poszczególnych zadań. Faktura VAT wystawiona została na łączną kwotę 49.912,46 zł,

⁴⁶Dz. U. 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁴⁷ Umowa nr 13/DF-I/2013 z dnia 15.04.2013 r., zgodnie z którą kwota dotacji celowej na zadanie *Organizacja wystąpienia Polski jako Honorowego Gościa XX Jubileuszu Forum Wydawców we Lwowie w formie przygotowania stoiska narodowego oraz programu literackiego z udziałem polskich autorów na ww. forum – Projekcja polskich filmów* w ramach programu towarzyszącego Forum Wydawców wynosiła 17.300,00 zł.

⁴⁸ Faktura VAT nr 0800059058 z dnia 21.09.2013 r.

⁴⁹ Umowa nr 151/DF-I/2013 z dnia 28.08.2013 r. wraz z aneksem nr 1 dnia 31.10.2013 r. i nr 2 z dnia 31.12.2013 r. dotycząca udzielenia dotacji celowej na wydatki bieżące na zadanie *Działania promocyjne z okazji Roku Themersonów* w kwocie łącznej 263.673,00 zł, w tym: produkcja programu TVP S.A. poświęconego Themersonom 49.912,00 zł

- c) z dnia 30 lipca 2014 r. na realizację materiału programowego przeznaczonego do emisji *Cappuccino* z książką (13 odcinków) na kwotę 289.716,77 zł, z czego koszty Instytutu stanowiły 200.000 zł i zostały sfinansowane ze środków dotacji celowej Ministra⁵⁰. Stwierdzono, że:
- dwie faktury VAT z tytułu realizacji umowy wystawione przez TVP S.A.⁵¹ zawierają ogólny opis usługi bez wskazania zakresu. W wykazie dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków (rozliczenie dotacji celowej) kwoty wynikające z faktur VAT podzielono na poszczególne koszty rodzajowe dostosowując je do kosztorysu w umowie dotacji. Kontrolowany wyjaśni⁵², że rozdział kosztów wynikających z obydwu faktur VAT dokonany został w oparciu o kosztorys przedstawiony przez TVP S.A., stanowiący załącznik do umowy z TVP S.A. Ustalono, że kosztorysy załączone do umowy z TVP S.A. oraz do umowy dotacji celowej różniły się w pozycji *Wynagrodzenia* (finansowane przez Instytut), tj. według kosztorysu do umowy z TVP S.A. kwota 137.150,00 zł obejmowała wynagrodzenia osób fizycznych i prowadzących działalność gospodarczą (nie wyodrębniono kwoty wynagrodzeń bezosobowych), natomiast w kosztorysie do umowy dotacji celowej wskazano kwotę wynagrodzeń bezosobowych 176.555,60 zł,
 - faktury VAT nie zostały sprawdzone pod względem merytorycznym, ponadto jedna faktura VAT⁵³ nie została sprawdzona pod względem formalno-rachunkowym. Żadne z ww. sprawdzeń oraz zatwierdzeń do wypłaty nie zostały oznaczone datami ich dokonania.
- 2) Umowa koprodukcyjna z TVP Kraków
z dnia 9 marca 2015 r. dotycząca zrealizowania filmu dokumentalnego pt. „Biblioteka na plus” na kwotę 149.692,00 zł. Wkład rzeczowy Instytutu w realizację programu określono na kwotę 88.500,00 zł, został on rozliczony w formie kompensaty pomiędzy Instytutem a TVP S.A. Oddział w Krakowie⁵⁴. Wkład finansowy Instytutu stanowił kwotę 11.500,00 zł i został pokryty ze środków dotacji celowej na wydatki bieżące Ministra⁵⁵. Stwierdzono, że faktura VAT wystawiona z tytułu wkładu finansowego Instytutu⁵⁶ nie została opisana, nie zawiera informacji o dofinansowaniu z dotacji Ministra, nie zawiera sprawdzeń pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym oraz zatwierdzenia do zapłaty.
- 3) Umowy koprodukcyjne z Telewizją TVN
- a) z dnia 13 listopada 2014 r. dotycząca produkcji 10 odcinków audycji telewizyjnej pt. *Xięgarnia* na kwotę 282.900,00 zł, z czego koszty Instytutu stanowiły kwotę 197.000 zł.
 - b) z dnia 19.03.2015 r. dotycząca produkcji 42 odcinków audycji telewizyjnej pt. *Xięgarnia* na kwotę 1.188.180,00 zł, w tym koszty Instytutu stanowiły kwotę 831.726 zł.

Powyższe zadania zostały sfinansowane ze środków dotacji celowej Ministra, co potwierdzają umowy dotacyjne zawarte w 2014 r.⁵⁷ i 2015 r.⁵⁸

Stwierdzono, że:

- preliminarze kosztów zadań realizowanych w ramach umowy z TVN S.A. były ogólnikowe i ograniczały się jedynie do rodzajów kosztów,
- faktury (4, w tym 1 za 2014 r. i 3 za 2015 r.) wystawione na podstawie umów zawartych z TVN S.A. na łączną kwotę 1.028.726,00 zł (197.000,00 zł za 2014 r. i 831.726,00 zł za 2015 r.) nie posiadają adnotacji o wymaganych sprawdzeniach (merytorycznym, formalno-rachunkowym) nie są zatwierdzone do zapłaty, co jest niezgodne z art. 21 ust. 1 pkt 6) ustawy o *rachunkowości* oraz nie zawierają klauzuli o pochodzeniu

⁵⁰ umowa nr 124/DF-I/2014 z dnia 15.07.2014

⁵¹ nr 0800096912 z dnia 19.11.2014 r. (150.000,00 zł) i nr 0800099530 z dnia 15.12.2014 r. (50.000,00 zł)

⁵² Wyjaśnienia Pana Grzegorza Gaudena Dyrektora Instytutu Książki z dnia 20.01.2016 r.

⁵³ nr 0800099530 z dnia 15.12.2014 r. (50.000,00 zł)

⁵⁴ Faktura VAT nr 0800116895 z dnia 16.07.2015 r. (wystawiona przez TVP S.A. Oddział w Krakowie na kwotę 88.500,00 zł – zwolniona z VAT zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 34 ustawy o podatku od towarów i usług) oraz faktura VAT nr 01/07/2015/IK z dnia 1.07.2015 r. (wystawiona przez Instytut Książki na kwotę 108.855,00 zł brutto / 88.500,00 zł netto)

⁵⁵ Umowa nr 135/DF-I/2015 z dnia 26.03.2015 r. na zadanie Obsługa i promocja PW „Kultura+”, Priorytet „Biblioteka+”. Infrastruktura Bibliotek na kwotę 800.000,00 zł – produkcja materiału filmowego do emisji w TVP w łącznej kwocie 123.000,00 zł, w tym umowa z TVP S.A. – 11.500,00 zł.

⁵⁶ faktura VAT nr 0800115213 z dnia 30.06.2015 r.

⁵⁷ Umowa nr 283/DF-I/2014 z dnia 25.11.2014 r., zgodnie z którą kwota dotacji celowej na zadanie *Xięgarnia* wynosiła 197.000,00 zł

⁵⁸ Umowa nr 142/DF-I/2015 z dnia 20.04.2015 r., zgodnie z którą kwota dotacji celowej na zadanie *Xięgarnia* wynosiła 832.000,00 zł

środków na ich sfinansowanie wymaganej umowami dotacyjnymi (§ 4 ust. 1 w obydwu umowach)⁵⁹ zawartymi pomiędzy Ministrem, a Instytutem,

- przyznana dotacja celowa Ministra na 2014 r. została wykorzystana w 100 %, a dotacja celowa na 2015 r. na realizację 42 odcinków audycji telewizyjnej pt. *Xięgarnia* (832.000,00 zł) została wykorzystana w 99,97 % (nie wykorzystano kwoty 274, 00 zł).

4) Umowy z firmą JAG- FILM (promocja w Telewizji POLSAT)

- a) z dnia 1 grudnia 2014 r. dotycząca produkcji programu telewizyjnego przeznaczonego do emisji na antenach Telewizji Polsat S.A. lub innego nadawcy ogólnopolskiego, w tym zrealizowania 5 odcinków programu *Spis treści* na kwotę 100.000,00 zł, sfinansowanej z budżetu Ministra - środków dotacji celowej na wydatki bieżące⁶⁰,
- b) z dnia 7 kwietnia 2015 r. dotycząca produkcji programu telewizyjnego (...), w tym zrealizowania 30 odcinków programu *Spis treści* na kwotę 600.000 zł, sfinansowaną z budżetu Ministra ze środków dotacji celowej na wydatki bieżące⁶¹.

Stwierdzono, że:

- w przypadku dotacji celowej udzielonej w 2014 r. tytuł zadania opłaconego ze środków dotacji celowej nie był tytułem na jaki środki zostały przyznane przez Ministra⁶²,
- w umowie zawartej z firmą JAG- FILM nie zabezpieczono w sposób należyty interesów Instytutu ponieważ:
 - ustalono karę umowną w przypadku wycofania się Instytutu z realizacji umowy, a nie ustalono takiej kary w przypadku niewykonania zadania przez firmę JAG - FILM lub naruszenia warunków umowy skutkujących wadami niemożliwymi do usunięcia. W takiej sytuacji jedynym narzędziem prawnym Instytutu było wypowiedzenie umowy ww. firmie,
 - w przypadku naruszenia warunków umowy przez firmę JAG- FILM nie określono terminu ich usunięcia,
 - w przedmiotowych umowach występuje niespójność pomiędzy datami ich zawarcia (odpowiednio 1 grudnia 2014 r. i 7 kwietnia 2015 r.), a datą wykonania zobowiązań z niej wynikających przez wykonawcę, tj. w każdej z umów wykonawca zobowiązał się uzyskać wszelkie zgody oraz zezwolenia osób trzecich konieczne do realizacji i dokonania m.in. rejestracji programu Telewizyjnego i emisji na antenie Telewizji Polsat do dnia 1 października 2014 r.
- na fakturze VAT z dnia 10 grudnia 2014 r. wystawionej z tytułu realizacji umowy (z dnia 1 grudnia 2014 r.) brak było daty jej wpływu do Instytutu, co uniemożliwia dokonanie oceny czy została ona zapłacona⁶³ w wymaganym 14-to dniowym terminie od daty otrzymania jej przez Instytut,
- dwie faktury VAT wystawione na podstawie umowy z dnia 7 kwietnia 2015 r. zostały zapłacone po terminie w niej określonym, opóźnienie wynosiło od 2 do 9 dni,
- podpisy potwierdzające dokonanie sprawdzeń faktur pod względem formalno-rachunkowym, wstępnego zakwalifikowania do zapłaty i fakt zatwierdzenia ich do zapłaty nie zostały oznaczone datami,
- jedna faktura VAT z 2015 r. nie została sprawdzona pod względem formalno-rachunkowym.

5) Umowa z Polskim Radiem S.A.

- a) z dnia 2 kwietnia 2015 r. dotycząca zrealizowania w koprodukcji cyklu audycji *Książka na cztery pory roku, Tydzień z poetą, Książka dla dzieci, Ene Due Like Fake o książkach naszego dzieciństwa* na kwotę 912.707,91 zł, w tym koszty Instytutu wynosiły 350.000,00 zł.

⁵⁹Umowa nr 142/DF-I/2015 z dnia 20.04.2015 r.,

⁶⁰Umowa Nr 283/DF-I/2014 z dnia 25 listopada 2014 r. na zadanie działania związane z promocją NPRCz, ewaluacją i przygotowaniem do działań przyszłorocznych w ramach NPRCz na kwotę 752.500,00 zł, w tym na - zakres - Umowa na emisję programu książki na święta/ Książki na zimę z TV Polsat – kwota 100.000,00 zł

⁶¹Umowa nr 142/DF-I/2015 z dnia 20.04.2015 r., zgodnie z którą kwota dotacji celowej na zadanie *Spis treści w Polsce* wynosiła 600.000,00 zł.

⁶²Według umowy dotacji celowej środki były przeznaczone na emisję programu *Książki na święta/Książki na zimę z TV POLSAT*

⁶³Data zapłaty na podstawie dokumentu bankowego - 29 grudnia 2014 r.

W ramach umowy zawartej pomiędzy Instytutem, a z Polskim Radiem⁶⁴ realizowane były cztery tytuły audycji⁶⁵. Środki na sfinansowanie dwóch z nich (w Programie 1 Polskiego Radia), tj. *Tydzień z poetą* i *Książki na cztery pory roku*, pochodzą z dotacji celowej udzielonej z budżetu Ministra (umowa dotacyjna nr 142/DF-I/2015 z dnia 20 kwietnia 2015 r.⁶⁶). Warunki wykorzystania dotacji celowej (łączna kwota dotacji 2.975.000,00 zł, w tym na cykl audycji przeznaczonych do emisji w Polskim Radiu Program 1 - kwota 350.000,00 zł zostały określone w ww. umowie dotacyjnej.

W trakcie kontroli ustalono, że:

- w umowie zawartej przez Instytut z Polskim Radiem nie określono:
 - kosztów realizacji/ nadawania poszczególnych tytułów audycji,
 - zasad potwierdzania odbioru zakresu zadania realizowanego przez Radio, a opłaconego przez Instytut,
 - osoby odpowiedzialnej ze strony Instytutu za nadzór nad realizacją umowy,
 - podstawy, od której Instytutowi przysługuje roszczenie z tytułu kary umownej w wysokości 10 % (w § 5 ust. 3 ww. umowy),
- kosztorys załączony do umowy jest ogólnikowy i nie został podpisany przez strony umowy,
- udokumentowano zapłatę 5 faktur na łączną kwotę 274.000,00 zł wystawionych na podstawie umowy zawartej z Polskim Radiem oraz opłaconych do dnia 31 listopada 2015 r. i ujętych w ewidencji księgowej⁶⁷,
- podpisy potwierdzające sprawdzenia faktur pod względem formalno-rachunkowym, wstępne zakwalifikowanie do zapłaty i fakt zatwierdzenia ich do zapłaty nie zostały oznaczone datami.

Ponadto stwierdzono, że występują niezgodności:

- pomiędzy umową dotacyjną w zakresie przeznaczenia dotacji celowej na określone tytuły audycji (trzy tytuły)⁶⁸ a jej wykorzystaniem na cztery tytuły, z których dwa tytuły audycji nie były objęte umową dotacyjną, a jeden z trzech (*Książki na lato*) przewidzianych umową dotacyjną nie został zrealizowany.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia i oceny, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej, wnoszę o:

1. Dostosowanie zasad (polityki) rachunkowości do wymogów ustawy o rachunkowości poprzez zawarcie w niej przyjętych zasad klasyfikacji zdarzeń.
2. Bieżące dokonywanie aktualizacji planu finansowego do wysokości przyznanej kwoty dotacji.
3. W ramach Programu Dyskusyjne Kluby Książki:
 - wyeliminowanie w Regulaminie ww. Programu niespójnych zapisów dotyczących kryteriów oceny wniosków i czynników wpływających na obniżenie punktacji.
 - zamieszczanie w umowach przejrzystych dla stron zapisów dotyczących w szczególności zasad, terminów i sposobów przekazywania środków dotacji w ramach przedmiotowego Programu
 - wzmocnienie kontroli nad prawidłowością rozliczeń dotacji przedkładanych przez biblioteki realizujące zadania w ramach ww. Programu

⁶⁴Umowa zawarta w dniu 2 kwietnia 2015 r. (BZ/688/15)

⁶⁵Tytuły: *Książka na Cztery Pory Roku*, *tydzień z poetą*, *Książka dla dzieci*, *Ene due Like Fake o książkach naszego dzieciństwa*

⁶⁶Dotacja celowa na wydatki bieżące ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z budżetu państwa na zadanie pn. *Promocja bibliotek i dorobku NPRCz, promocja czytelnictwa*

⁶⁷Konto 202-4704 – Polskie Radio S. A. za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r.

⁶⁸*Książki na lato*, *Tydzień z poetą*, *Książki na cztery pory roku*

- nieprzekazywanie beneficjentom II transzy dotacji bez pełnego wykorzystania do czasu całkowitego rozliczenia środków I transzy dotacji,
- 4. Uregulowanie w umowach zawieranych z wydawnictwami w sposób szczegółowy kwestii dotyczących odbioru książek, zasad rezygnacji z dofinansowania przez wydawców oraz terminu przekazywania podpisanej przez wydawcę umowy do Instytutu.
- 5. Każdorazowe zawieranie w formie pisemnej aneksów do umów z wydawnictwami w przypadku konieczności wydłużenia terminu ich realizacji.
- 6. Rzetelne prowadzenie ewidencji związanej z realizacją Programu Translatorskiego © Poland pozwalającej na bieżące uzyskiwanie danych o ilości i wartości zawartych umów oraz wysokości wypłaconych i niewypłaconych dofinansowań.
- 7. Zaprzestanie praktyki uznawania rezerw utworzonych na zobowiązania wynikające z Programu Translatorskiego © Poland za wykorzystanie środków dotacji podmiotowej oraz mając na uwadze powyższe przekazanie do departamentu nadzorującego skorygowanych rozliczeń dotacji podmiotowej za badany okres.
- 8. Zawieranie umów cywilnoprawnych w formie pisemnej z zapewnieniem należytego zabezpieczenia interesów Instytutu, w szczególności na wypadek niewykonania przedmiotu umowy.
- 9. Terminowe regulowanie zobowiązań wynikających z zawartych przez Instytut umów.
- 10. Rzetelne rozliczanie środków pochodzących z dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w szczególności dokonywanie wydatków zgodnie z preliminarzem kosztów i na zadania określone w umowie oraz zamieszczanie na dowodach księgowych opisów oraz klauzul o pochodzeniu środków na ich sfinansowanie.
- 11. Sprawdzanie dowodów księgowych oraz dokonywanie ich dekretacji w sposób zgodny z przepisami ustawy o rachunkowości.

Na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej, zwracam się do Pana o przedstawienie w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego *Wystąpienia pokontrolnego*, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od *Wystąpienia pokontrolnego* nie przysługują środki odwoławcze.

WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

prof. Piotr Gliński